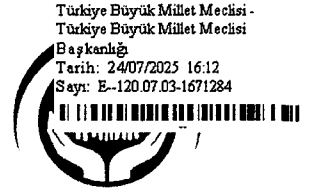

T.C.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

2025 AİLE YILI

ACELE

Sayı : E-72079556-610-16948427

Konu : Soru Önergeleri (7/25065-7/28499)

7/25065 GK 123

7/28499 GK 166

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : a) 13.03.2025 tarihli ve 1598252 sayılı yazınız.

b) 28.05.2025 tarihli ve 1636603 sayılı yazınız.

İlgi yazılar ekinde alınan İstanbul Milletvekili Sayın Elif ESEN tarafından Bakanlığımıza yöneltilen 7/25065 ve 7/28499 Esas Numaralı soru önergelerine, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi uyarınca hazırlanan cevabi yazılarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ
Bakan

Ek:

1 - 7/25065 Cevap Metni (1 Sayfa)

2 - 7/28499 Cevap Metni (4 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: E3853DC1-99BF-4AB9-85B2-635EB207BFF4

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ashb-ebys>

Eskişehir Yolu Söğütözü Mah. 2177. Sk. No:10/A Pk: 06510 Çankaya/ ANKARA

KEP Adresi : ashb@hs01.kep.tr

Bilgi için: Samiye BULUN

Çocuk Gelişimcisi

Telefon No: (312) 705 58 09

İstanbul Milletvekili Sayın **Elif ESEN**'e Ait 7/28499 Esas Numaralı Yazılı Soru Önergesine İlişkin
Cevap Metni

Aile kurumunun korunması ve güçlendirilmesine yönelik çalışmalar bütüncül ve koruyucu önleyici bir anlayışla devam etmektedir.

Ailenin öneminin vurgulanması, aile içindeki birlik ve beraberliğin korunması, mevcut riskler karşısında ailenin topyekûn desteklenmesi, aileyi destekleyen politikaların yaygınlaştırılması amacıyla 2025 yılı Aile Yılı olarak Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından ilan edilmiştir. Yıl boyunca ailenin korunması ve güçlendirilmesine yönelik ekonomik fayda sağlayacak, farkındalığı artıracak ve ailelerin sosyo-kültürel gelişimine katkı sağlayacak faaliyetler düzenlenmektedir.

Birleşmiş Milletler Uluslararası Aile Yılı'nın 30. yıl dönümünde Uluslararası Aile Günü olan 15 Mayıs 2024'te "Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi" konulu ve 2024/6 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi yayımlanmıştır. Genelge ile "Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Vizyon Belgesi ve Eylem Planı (2024-2028)" ilan edilmiş olup anılan eylem planı, küresel riskler ve demografi, refah, sosyal politika ve hizmet, dijitalleşme ve çevre olmak üzere beş temel amaç çerçevesinde yapılandırılmıştır. Eylem Planı hazırlık sürecinde ise aile politikalarının ve aileye dair sosyal hizmetlerin ulusal ölçekte ele alındığı bir platform oluşturması bakımından önemli bir geleneğe temel teşkil eden Aile Şûralarının sekizincisi, "Türkiye Yüzyılında Ailemiz İstikbalimiz" temasıyla 26-27 Ekim 2023 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir.

"Küreselleşen Dünyada Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi" temalı Uluslararası Aile Forumu, ailenin korunması ve güçlendirilmesi, aileye ve çocuklara zararlı akımlarla mücadele edilmesi, güçlü bir nüfus yapısına sahip olunması amaçlarıyla; aileden sorumlu bakanlar, uluslararası kurum temsilcileri, akademisyenler ve STK üyeleri katılımıyla 22-23 Mayıs 2025 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirilmiştir.

Kapanışı Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN ve Sayın Emine ERDOĞAN'ın tefrişleri ile gerçekleştirilen Aile Forumunda Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde 2026-2035 dönemi "Aile ve Nüfus 10 Yılı" ilan edilmiştir.

Aile yılı kapsamında aileyi merkeze alan politikaların küresel düzeyde tartışıldığı Forumda 27 ülkeden bakanlar ve üst düzey politika yapıcılarla bir araya gelinerek aileye yönelik ortak değerler ve karşılaşılan tehditler ile çözüm yolları masaya yatırılmıştır.

Bakanlığımızca çocuk, genç, kadın, erkek, engelli, yaşlı birey ve ailelerine yönelik sunulan hizmetlerin ve bu alanda yürütülen politikaların daha kapsamlı, standart ve etkin olarak uygulanabilmesi ve mevcut çalışmaların güçlendirilmesi amacıyla veri üretme, araştırma ve politika geliştirme faaliyetlerinin ihtisaslaşmış tek bir merkez üzerinden yürütülmesi öngörülmüş ve bu amaçla 25 Aralık 2024 tarihinde yayımlanan 172 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Bakanlığımıza bağlı Aile Enstitüsü kurulmuştur.

Bakanlığımız hizmetlerinin tek çatı altında sunulduğu sosyal hizmet merkezleri (SHM), 2013 yılından bu yana ailelere ve fertlere yönelik koruyucu, önleyici, destekleyici, iyileştirici sosyal hizmet çalışmalarını ilgili paydaşlarla iş birliği halinde sunmaya devam etmektedir. Aile içi iletişimin güçlendirilmesi ve aile bireylerinin sorun çözme becerilerinin geliştirilmesi amacıyla eğitim ve danışmanlık hizmetleri yürütülmektedir.

Çiftleri evlilik hayatına hazırlamak amacıyla iletişim, hukuk ve sağlık konularını içeren Evlilik Öncesi Eğitim Programı ve temel aile yaşam becerilerine yönelik bilgi, beceri ve tutumları olarak edinebilmeleri için eğitim ve iletişim, hukuk, iktisat, medya ve sağlık olmak üzere 5 alandan ve 28 modülden oluşan Aile Eğitim Programı kapsamında çalışmalar devam etmektedir.

Aile Danışmanlığı hizmeti, “Aile Danışmanlığı”, “Boşanma Süreci Danışmanlığı” ve “Bireysel Danışmanlık” olmak üzere 3 temel başlık altında gerçekleştirilmekte ve 81 ilde Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri ve Sosyal Hizmet Merkezlerindeki uzman personel aracılığı ile ücretsiz olarak sunulmaktadır. Bu hizmet ile aile bireylerini güçlendirmek, aile içi ilişkileri düzenlemek, aile bireylerinin iletişim, stresle baş etme, problem çözme becerilerini geliştirmek, evliliğin işleyişinde yaşanan ya da yaşanması muhtemel sorunların çözümüne destek olmak hedeflenmektedir. Ayrıca, boşanma kararı alan çiftlere yönelik boşanma süreci ve boşanma sonrasında yaşanan sorunların giderilmesi amacıyla Boşanma Süreci Danışmanlığı hizmetleri de verilmektedir. Boşanma süreci danışmanlığı ile boşanma öncesi, boşanma esnası ve boşanma sonrasında yaşanabilecek muhtemel durumlara sağlıklı bir şekilde hazırlanabilmeleri hedeflenmektedir. Boşanma öncesi ve esnasında sunulan aile danışmanlığı hizmeti ile boşanma noktasına gelen ailelerin aile ilişkilerinin yeniden yapılandırılmasında destek olmak, aile içi iletişim becerileri kazandırmak, çatışmaların yapıcı bir şekilde çözülmesinde yardımcı olmak, psikiyatrik rahatsızlığı olanları sağlık kuruluşlarına yönlendirmek, çocuklarıyla ilgili yaşadıkları sorunların çözümünde destek olmak hedeflenmektedir. Boşanma sonrası başvuruda bulunan ailelere sunulan danışmanlık hizmetleri ile boşanma sonrası tek ebeveyn olmanın oluşturduğu sorunların çözümüne destek olmak, çocukların davranış problemleriyle başa çıkmada ebeveynlere destek olmak ve ailelerin çocuklarla ilişkilerinin yeniden düzenlenmesine rehberlik etmek hedeflenmektedir. Danışmanlık hizmetlerinden yararlanmak isteyen vatandaşlarımız e-devlet üzerinden ya da bizzat başvurabilmektedirler.

Aile Sosyal Destek Programı (ASDEP) kapsamında ise 2017 yılından bu yana vatandaşlarımıza yönelik gerekli rehberlik ve yönlendirme çalışmalarını yürütülmektedir.

Türkiye Aile Yapısı Araştırması ile Türkiye Boşanma Nedenleri Araştırması da periyodik olarak gerçekleştirilmektedir. 25 Aralık 2024 tarihinde yayımlanan 172 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı başkanlığında “Nüfus Politikaları Kurulu” oluşturulmuştur. Kurulun oluşturulması, aile yapısını korumaya ve evlilik ile doğurganlığı teşvik edecek politikaların hayata geçirilmesine katkı sağlayacaktır.

Aile ve Gençlik Fonu kapsamında Evlenecek Gençlerin Desteklenmesi Projesi aracılığıyla yuva kuracak gençlerimiz hem maddi olarak hem de eğitim ve danışmanlık hizmetlerimizle desteklenmektedir. 15 Şubat 2024 tarihinde deprem bölgesinde pilot olarak uygulanmaya başlayan proje, 13 Ocak 2025 tarihi itibarıyla ülkemiz geneline yaygınlaştırılmıştır.

Ayrıca, 2015 yılından itibaren uygulanan doğum yardımının kapsamı da 2025 Aile Yılında genişletilmiştir.

2025 yılında ilan edilen Aile Yılı kapsamında aile kurumunu destekleyici adımlar atılmaktadır. Bu doğrultuda “Doğum Sonrası Yarım Zamanlı Çalışma Hakkının Kullanımına İlişkin Yönetmelik”, 18.07.2025 tarihli ve 32959 Sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu Yönetmeliğe göre kadın ve erkek memurlar doğum veya evlat edinme sonrası analık ya da babalık izninin bitiminden itibaren çocuğun ilköğretim çağına başladığı tarihi takip eden aybaşına kadar yarı zamanlı çalışabilecektir. Haftalık 20 saatlik çalışma esasına dayalı bu düzenleme, ebeveynlerin çocuklarının gelişimine daha fazla zaman ayırmalarına ve aile içi bağların güçlendirilmesine doğrudan katkı sağlayacaktır.

Diğer taraftan Bakanlığımızın yaşlanma konusundaki ulusal politikası yaşlı bireylerin aileleri ve yakınlarıyla birlikte, bulundukları çevrede, aktif ve sağlıklı yaşlanma çerçevesinde yaşlanma sürecini geçirmelerini sağlamaktır.

Bu çerçevede, tıbbi bakıma ihtiyaç duymayan, yalnız veya ailesi ile birlikte yaşayan, kurum bakımı altında bulunmayan/kurum bakımını tercih etmeyen yaşlı bireyler için gündüz hizmet

merkezleri önemli işleve sahip bir sosyal hizmet uygulaması olarak ön plana çıkmaktadır. Bu uygulama sayesinde gündüz hizmet merkezlerinden hizmet alan yaşlı bireylerin hem kurum bakımına ihtiyaç ve talebi azalmakta hem de alışkın olduğu çevreden koparılmadan ailesi ve yakın çevresiyle yaşlanma sürecini geçirmelerine olanak tanınmaktadır.

Yaşlı bireylerin yaşam ortamlarının iyileştirilmesi, boş zamanlarının değerlendirilmesi, sosyal, psikolojik ve sağlık ihtiyaçlarının karşılanmasında yardımcı olunması, kendi imkânlarıyla karşılamakta güçlük çektikleri ihtiyaçları ile günlük yaşam faaliyetleri için destek hizmetler verilmesi, ilgi alanlarına göre faaliyet grupları kurarak sosyal faaliyetler düzenlenmesi suretiyle sosyal ilişkilerinin zenginleştirilmesi, aktivitelerinin arttırılması, gerekli olduğu zamanlarda aileleri ile dayanışma ve paylaşma sağlanarak yaşam kalitesinin arttırılması amacıyla sunulan gündüz hizmetleri yaşlı bireylerin bakım ve rehabilitasyonunda ön plana çıkmaktadır. Mayıs 2025 itibarıyla; ülke genelinde faaliyet gösteren 42 Merkez’de, 584 yaşlı birey gündüz hizmet almıştır. Bakanlığımızca bu hizmet türünün yaygınlaştırılmasına ilişkin çalışmalar sürdürülmektedir.

Ailesinin yanında bakımı mümkün olmayan ve kurum bakımı ihtiyacı olan yaşlı bireyler için yaşlı bakım kuruluşlarımızda, barınma, bireysel öz bakım, sağlık, sosyal destek-danışmanlık, psikolojik destek-danışmanlık, rehabilitasyon, sosyal aktivite, beslenme, temizlik gibi hizmetler sunulmaktadır.

Bu kapsamda 2025 yılı Mayıs ayı itibarıyla Darülaceze Başkanlığı da dâhil olmak üzere Bakanlığımıza bağlı 171 resmi huzurevinde 14.857 yaşlı bireye; Diğer Kamu Kuruluşlarına ait 16 huzurevinde 1.154 yaşlı bireye hizmet verilmektedir. 2025 yılı Mayıs ayı itibarıyla özel huzurevlerinden hizmet alan yaşlı birey sayısı 13.557 olup kamu ve özel sektör dâhil olmak üzere toplam 29.568 yaşlı birey huzurevlerinden yatılı bakım hizmeti almaktadır.

Bunun yanı sıra ülkemizde ikamet eden ve sosyal hizmete ihtiyaç duyan 65 yaş üstü yaşlılarımızın korunması ve desteklenmesi amacıyla, 2016 yılında biyo-psiko sosyal bakıma ihtiyacı olan yaşlıların bakım ihtiyaçlarını yaşadıkları mekânlarda gidererek yaşamlarının kolaylaştırmayı amaçlayan Yaşlı Destek Programı (YADES) başlatılmıştır.

2024 yılı YADES projeleri dahil 9 yılda toplam 64.333.000 TL finansman desteği sağlanmış olup 54 farklı belediyede 91 farklı proje ile 101.690 hanede 153.898 yaşlı vatandaşımıza ulaşılarak evde bakım, psiko-sosyal destek ve kültürel faaliyet hizmetleri sunulmuştur.

Tazelenme üniversiteleri sosyal hayata katılım, aktif ve sağlıklı yaşlanma, hayat boyu öğrenme, yerinde yaşlanmayı destekleme gibi önde gelen işlevleri başta olmak üzere genel yapısı itibarıyla ülkemizin ve Bakanlığımızın ulusal yaşlılık politikasıyla örtüşmektedir. Bu noktadan hareketle 2016 yılında Akdeniz Üniversitesinde başlatılan 60+ Tazelenme Üniversiteleri Projesi 2021 yılında Bakanlığımız tarafından devralınarak yaygınlaştırılmıştır. Geline nokta Bakanlığımızla işbirliği halinde 26 Tazelenme Üniversitesi bulunmakta olup bunlardan 17’si aktif olarak eğitim vermekte, 9’u ise önümüzdeki dönemlerde eğitime başlamak üzere hazırlıklarını sürdürmektedir. Bugüne kadar Tazelenme Üniversitelerinden 6 bin 320 kişi eğitim görmüştür.

Yaşlı bireylerin aktif ve sağlıklı yaşlanması için Bakanlığımız tarafından yürütülen bir diğer uygulama da Ücretsiz Seyahat Uygulamasıdır. 4736 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile 65 yaş ve üstündeki vatandaşlara demiryolları ve denizyollarının şehir içi hatları ile şehir içi toplu taşıma hizmetlerinden ücretsiz olarak, demiryolları ve denizyollarının şehirlerarası hatlarından ise %50 indirimli olarak yararlanma hakkı getirilmiştir.

Ücretsiz Seyahat Kapsamında yapılan gelir desteği ödemesi ile Türkiye genelinde ücretsiz seyahat yükümlülüğü bulunan ve belediyeler tarafından yetki verilen özel şahıs ya da şirketlere ait

şehir içi toplu taşıma hizmeti veren her bir ulaşım aracı ile özel deniz ulaşımı aracı için bunların işletmecilerine aylık ortalama 17 bin araca yaklaşık 60 milyon TL tutarında ödeme yapılmaktadır. Bu hizmetten;

- Asgari %40 engelli olanlar,
- Ağır engelliler ile bir kişiyi geçmemek koşuluyla refakatçileri,
- Gaziler,
- Şehit ve gazi yakınları,
- 65 yaşını doldurmuş Türk vatandaşları yararlanabilmektedir.

Bakanlığımızca, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları aracılığıyla başta 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu olmak üzere 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Gücsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun ve diğer mevzuat hükümleri doğrultusunda sosyal yardım programları yürütülmektedir. Yürütülmekte olan sosyal yardım programları düzenli ve süreli nitelikte olmak üzere aile yardımları, barınma ve gıda yardımları, engelli yaşlı yardımları, sağlık yardımları, eğitim yardımları ve proje destekleri olarak sınıflandırılmaktadır.

Bu kapsamda 2022 sayılı Kanun gereğince 65 yaşını doldurmuş, sosyal güvencesi olmayan ve kendisi ile eşi dikkate alınmak suretiyle kişi başına düşen ortalama aylık geliri net asgari ücretin 1/3'ünden az olan Türk vatandaşları Yaşlı Aylığından faydalanabilmektedirler.

Bununla birlikte 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu hükümlerine göre 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun, 60/c-1 ve 60/c-3 kapsamındaki genel sağlık sigortalısı sayılanlar ile bunların bakmakla yükümlü olduğu kişilerin hastane, ilaç, reçete, optik katılım payı muhteviyatında ödedikleri katılım payı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından söz konusu kişilere geri ödenmektedir.

Ayrıca yaşlı ve engelli vatandaşlarımızın ev temizliği ve kişisel bakımları gibi zaruri ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik Ulusal VEFA Programı, ihtiyaç sahibi engelli vatandaşlarımızın topluma uyumunu kolaylaştıracak her türlü araç gereç ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik Engelli İhtiyaç Yardımı, özel eğitime ihtiyacı olan özel gereksinimli öğrencilere yönelik Engelli Öğrencilerin Ücretsiz Taşınması gibi yardım programları yürütülmektedir.

Bakanlığımız yoksulluğun nesiller arası transferinin önüne geçebilmek ve sağlıklı nesillerin yetişmesine katkı verebilmek için özellikle çocukları destekler nitelikte yardım programlarına önem vermektedir. Bu nedenle ihtiyaç sahibi hanelerimiz çeşitli hane bazlı sosyal yardımlarla desteklenmektedir. Bu çerçevede doğrudan çocuklarımızı destekler nitelikte olan Şartlı Nakit Transferleri, Öksüz ve Yetim Yardımı, Asker Çocuğu Yardımı, Engelli Yakını Aylığı, Doğum ve Çoklu Doğum Yardım programları gibi düzenli yardım programları yürütülmektedir.

Bununla birlikte yoksulluk zincirini kırmak amacıyla özel önem verilen eğitim yardımları kapsamında aktarılan tutarlar sosyal yardım harcamalarının önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Bu kapsamda eğitim materyali, ücretsiz ders kitabı, engelli öğrencilerin ücretsiz taşınması, öğrenci barınma, taşıma ve yemek yardımı, öğrencilerin ulaşım giderlerine yönelik yardımlar ve öğle yemeği yardımı gibi pek çok yardım programı ile de çocuklarımız desteklenmektedir.